

הארגון העולמי של בוגרי אל-אזהר
תוכנית הפרכת המחשבה הקיצונית
סדרת הפרכת המחשבה הקיצונית (1)

מובן האזרחות

מאת
פרופ׳. עבד-אלפתאח עבד-אלג׳ני אל-עוואר׳י
דיקן פקולטת מקורות הדת
אוניברסיטת אל-אזהר –קהיר

הקדמה
פרופ׳ מוחמד עבד אל-פדיל אל-קוצי
חבר רשות גדולי המדענים באל-אזהר הנכבד
סגן נשיא הארגון העולמי של בוגרי אל-אזהר

צוות תרגום והגהה

ד״ר שימאא מוצטפא פרופ׳ סעיד עטייה

פרופ׳/ ח׳אלד עבד-אל-לטיף

תורגם במרכז אל-אזהר לתרגום

הארגון העולמי של בוגרי אל-אזהר
תוכנית הפרכת המחשבה הקיצונית
סדרת הפרכת המחשבה הקיצונית (16)

ספר: מובן האזרחות

הממונה הכללי
פרופ׳ מוחמד עבד אל-פדיל אל-קוצי
מאת: פרופ׳ אבראהים צלאח אל-הדהד

יושב ראש מועצת ההנהלה
אוסאמה יאסין

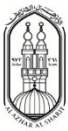
המנהל הכללי של התוכנית
ד״ר חמד אללה אל-צפתי

מס׳ שמירת החיבור: 2019/9977
המספר הבין-לאומי: 978-977-0076-12-3

הזהרה:
כל הזכויות שמורות לארגון העולמי לבוגרי אל-אזהר הנכבד ואי מותר לפרסם או החזרה לפירסום, או תוצרת הספר, או שום חלק ממנו, או הקלטת אותו על סרט מקולט או רישומו בשום אופן, בלי הסכמה בכתב קודמת מטעם הארגון.

הארגון העולמי לבוגרי אל-אזהר הנכבד
תוכנית הפרכת המחשבה הקיצונית
אוניברסיטת אל-אזהר – השכונה הששית, עיר נצר
טלפון: 2386114202+
פקס: 23868116202+
דואר אלקטרוני: inf@waag-azhar.org
אתר אלקטרוני: www.waag-azhar.org

תורגם במרכז אל-אזהר לתרגום

مشيخة الأزهر
مركز الأزهر للترجمة
Al-Azhar Center for Translation (ACT)

(اللغة العبرية)

שם הספר במקורו הערבי: مفهوم المواطنة
שם הספר המתורגם: מובן האזרחות

☎ (+202) 23868005
✉ azharcenter4trans@gmail.com
Al-Azhar Conference Center (ACC) Building.
4 Ismail El-Qabbany St. off El-Tayaran St.,
Nasr City, Cairo, Arab Republic of Egypt.

תמונת המעטפה למסגד אל-אזהר אש-שריף, באיור המדען הצרפתי "פריס דווין" prisse d'Avennes (1807-1879)

מהדורה ראשונה: 1438هـ/ 2017م.
קוד מזהה לאומי:
מסת"ב (ISBN):

© No parts of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, recording or otherwise, without the prior permission of the publishers.

תורגם במרכז אל-אזהר לתרגום

סדר התעתיק מערבית לעברית

ערבית	עברית	ערבית	עברית
أ	א	س	ס
ب	ב	ع	ע
ج	ג	ف	פ
د	ד	ص	צ
هـ	ה	ق	ק
و	ו	ر	ר
ز	ז	ش	ש
ح	ח	ت	ת
ط	ט	ث	ת׳
ي	י	خ	ח׳
ك - ك	כ	ذ	ד׳
ل	ל	ض	צ׳
م	מ	غ	ע׳
ن	נ	ظ	ט׳
ء	`		

בשם אללה הרחמן הרחום

הקדמה

מאת: פרופ' מוחמד עבד אל-פדיל אל-קוצי

חבר רשות גדולי המדענים באל-אזהר הנכבד

יתכן לכל משפט הרבה השקפות: כשמוצא המתעניין את עצמו, עומד בין שני צדדים, כל אחד מהם להפך מן השני, כיוון שכל אחד מהם מנסה להכחיש את האחר ולבטל אותו בלי צדק ובלי רחמים, וכיצד לא..וכל אחד מהם, אינו רואה בהפכו, באי שביעות רצון – בלתי אם מורת רוח והתמרמרות, ומן הפח אל הפחת, ומבטל הדו-שיח ביניהם – אז – את סמכות האמת סלחנות ההגינות, ומידת ההתיישרות.!!

אכן כבר עברה ההיסטוריה המחשבתית האיסלאמית – בכל תקופותיה, בדבר הבנת טקסטי הקוראן והסונה, בצד אחד, שהתנהג במנהג ההפרזה כלפי ההבנה השטחית המילולית – אלא המוחשית – לאותם הטקסטים הנכבדים בלי להתחשב במעמקיהם ומשמעויותיהם המדעיים, ההלכתיים והמליציים, ואז הביאה הפרזה זו בחבריה לידי התעלמות מן "מחצית היופי" בקוראן הנכבד – לפי דיבורו של אל-זרכשי – אותה המחצית המתגשמת במטפורות בפרשנויות, ולהבין עומק האותיות, המילים והמשמעויות, אלא כי הם עשו מהבנותיהם השטחיות כקריטריון מודדים בו נכונות האמונה,

ושלמות הפולחן והמצוות בין האדם לחברו ובין האדם למקום, באופן שמביא לידי קצר הרוח וסלידת הנפש!!

ומנקודת הזינוק המילולית הצרה הזו: נפתחו במחשבה האיסלאמית , אלא בהיסטוריה האיסלאמית עצמה, שערים נרחבים של צרה צרורה, במהלך דרכים ושבילים מחשבתיים מפותלים:

הראשון שבהם: שער "הטלת אשמת הכפירה" שתורגם אל שפיכות דמים ואיברים חתוכים תחת חסות ההבנה העלובה לעניין האמונה והכפירה, וכמה עלו-בחסות הצללים הכוהים האלה – רמחי הטירוריסט להשמיד כל חלוקה טובה, ולמשוח האיסלאם כולו – דת הרחמים והשלווה – בצבע הדם המאדים, והיתה מילת האיסלאם, שהיתה כמפתח ללבבות ולרוחות: למנעול להם, ומביאה לידי בהלה וחרדה, וקשורה במינטליות הכללית, בדמים והאיברים החתוכים.

שנית: שליטת "האופנים" על העמקים, והשתלטות הצורה - המראה החיצוני – על המהות, ושליטת הקליפות החיצוניות, או "הצורות והציורים" – לדבריו של האימאם אל-ג'זאלי ב (התחייה) – על התוכנים בעלי השלווה, דבר שנשתקף על גסות השכלים, קשיות הלבבות, חוסר-התרבות, יובש ההתנהגות והמצוות בין האדם לחברו, כך כי "המילוליות בהבנה" מביאה

לידי –בסוף הדרך- צחיחות הרגשים, יובש הרחמנות, חוסר נימוס והתרחקות מהאמפתיה

שלישית: כי "הפורמליות" הזאת, אכן כבר לקחה לה מדרון יותר חמורה, ודרך יותר השפעה וכך כשדמיינו כמה מן המגמות הסוערות בימינו: כי התיישרות החברה, ושלמותה אינן – בהתאם למה היו במחשבה האיסלאמית הנכונה – תלויות בהקמת מאזני האמת והצדק ברחבי העולם, אלא נצמצמו במסגרת התפיסה ברסן השלטון, התפיסה במפתחי השליטה בידיהן וההגמוניה המלאה!!

וכך הסתיימה "המילוליות" – הפורמליסטית- בהבנת הטקסטים הנכבדים מן המדיניות הליגטימית "הישרה השלמה" אל "משחק המדיניות", כיוון שנשתמשו בטקסטים אלה והמאורעות הקשורים בהם בהיסטוריה האיסלאמית: שימוש או העסקה למימוש מטרה, ולעקם בה מיעדיה הנשגבים, עד שהיתה לכלי משתמש בהשתלטות מגמה בעצמה: מבלבלת בילבול מכוער בין הדת עצמה, בנקיותה וטוהרה, לבין "משחק המדיניות" הונאותו ורמאותו!!

ואומר: האם אלה ואותם משיגים בשכלם לאומר הערבי החכם: "ההפך גורם להפך", וכי ההפרזה מעוררת ליתר הפרזה, אכן המולדת אינה נושאת הרבה להבה ורשף?!

ואחר כך אומר: אכן לו היה אבן-חזם הספרדי צודק כשאמר ב "טבעת היונה": "ההפכים הם עמיתים", כלומר כי הם שווים בקיצוניות כל אחד מהם עד המקסימום, אכן מן האמת הכנה גם כי אנו יותר צריכים בזמן שלנו אל נאום דתי ישר שאוחזים לפיו בשתי הידים על "המידה האמצעית" שכוללת את טובות ההפכים, ומתרחקת מרעותיהם, ואינה מבטלת את מכריעי ההלכה לטובת חשודי השכל, ואינה מבטלת – גם- את סמכויות השכל לטובת ההבנה המילולית לטקסטים, אלא אוספת מטובותיהם כולם את הקשר "המידה האמצעית" שכוללת ביניהם בשלמות והתאחדות, ולכן "המידה האמצעית" היא הערבון היחיד לכבוי המדוחים, וללכת באומה אל האמצעי האמתי בלי הגזמה או רשלנות, כמו כן הוא השביל הישר שהוביל את הספינה לידי הבטחון המלא, ומכוון את ניהול העניינים למען ליצב מה שהזדעזע מן מערכת מידות המוסר, גם לתקן מה שהתעמקו מאופני ההתנהגות, כך הוא הנאמן באומר והמדריך בשביל.

ואחר כך אומר: דיינו הבערה לאש המדוחים, ושילהוב אותה!!

מוחמד עבד אל-פדיל אל-קוצי
קהיר 1440 להגירה

הקדמה

בשם אללה הרחמן הרחום

המובן הנכון למושג "האזרחות"

האזרחות היא אהבת האדם למולדת שלו ולהגן עליה.

האזרחות: אינטראקציה בין האדם האזרח למולדת שחי בה ושייך אליה, ואז האזרח מחוייב להיות שייך, נאמן, ואוהב למולדתו ששייך, ולהגן עליה.

אהבת האדם למולדת שלו היא אהבה אינסטינקטיבית שנולדה עם האדם בעל הבריאה השלמה, נאמר בפתגמים: "אהבת המולדת מאמונה", ונאמר: "אם רצית לדעת נאמנות האיש, אז תראה את אהבתו למולדת שלו"

החוקים של אללה (או: ההלכות השמימיות) באו לאשר את המובן האצילי של האזרחות, ומעדדים את אהבת המולדת, להחזיק בה ולהגן עליה, אלא גם חייבו את ההתאמצות בשביל אללה וההגנה על המולדת, ורואים כי מי שנהרג בשביל ההגנה על מולדתו וארצו הוא "שאהיד".

הקוראן הנכבד הדגיש את אהבת האדם למולדת שלו והבהיר כי ההוצאה מהבתים שווה להריגה שמוציאה את האדם מחיים, אמר יתעלה: "וְלוּ אָנוּ כָתַבְנוּ עֲלֵיהֶם כִּי הִרְגוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם אוֹ צְאוּ מִבָּתֵּיכֶם לֹא עָשׂוּ אוֹתוֹ בְלָתִי אִם מְעַטִים מֵהֶם צלי וְלוּ עָשׂוּ אֶת אֲשֶׁר מֻזְהָרִים כִּי אָז הָיָה טוֹב לָהֶם וּמְחַזֵק אוֹתָם יוֹתֵר" (סורת אל-נסאא: 66)

ומהבריתות שכרת אללה עם בני ישראל, מה שמדגיש את המובן הזה- כלומר ההוצאה מהבתים, והשלילה ממולדת, שווים לשפיכת הדמים והמוות- אמר יתעלה: "וְהִנֵּה כָרַתְנוּ בְּרִית אִתְּכֶם אַל תִּשְׁפְּכוּ אֶת דְּמֵיכֶם וְאַל תְּגָרְשׁוּ אֶת עַצְמוֹתֵיכֶם מִבָּתֵּיכֶם וְאַחַר כָּךְ הִכַּרְתֶּם וְאַתֶּם מַעִידִים(84) וְאַחַר כָּךְ הִנֵּה אַתֶּם הוֹרְגִים אֶת עַצְמוֹתֵיכֶם זֶה אֶת זֶה וּמוֹצִיאִים קְבוּצָה מִכֶּם מִבָּתֵּיהֶם מִשְׁתַּלְטִים עֲלֵיהֶם בְּפֶשַׁע וְבַתּוֹךְ פנוּת וְאִם הֵם נופְלִים בִּידֵיכֶם כִשְׁבוּיִים הֲ רִי אַתֶּם דוֹרְשִׁים פִּדְיוֹן מֹהֵם וְהוּא אָסוּר עֲלֵיכֶם לְהוֹצִיא אוֹתָם ג הָאִם מַאֲמִינִים בְּחֵלֶק מִן הַסֵּפֶר וְכוֹפְרִים בְּחֵלֶק אַחֵר ג וּמַה גמוּל מִי פוֹ על מִכֶּם ב ל תי אִם ה קלוֹן בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה צלי וּבְיוֹם ה תקוּ מה מֻחְזָרִים לְעִנוּי קָשֶׁה בְּיוֹתֵר קלי וְאָכֵן אַלְלָהּ אֵינוֹ מִתְעַלֵּם מֵאֲשֶׁר אַתֶּם עוֹשִׂים(85)" (סורת הפרה: 84-85)

שליחנו הנכבד לימד אותנו אהבת האדם למולדת שלו, בדרך הגירתו אל "ית'רב" שהוארה וזוהרה עם הגעתו, כשהכריז את אהבתו למכה-הנכבדת, אודות עבד-אללה בן עדי בן חמראא, רצון אללה עליו, אמר: ראיתי שליח אללה עומד אצל אל-חזוארה (מקום גבוה, אפשר להיות גבעה קטנה, מול אל-מסעא (מקום למסע) מצד המזרח, היה שוק משווקי מכה לשעבר: המתרגם), ואמר: "וחי אללה את ארץ אללה הטובה ביותר, וארץ אללה האהובה לאללה, ולולא הוציאו אותי ממך לא יצאתי"..

אודות עבד אללה בן עבאס רצון אללה עליהם, אמר: אמר שליח אללה לו: "איזו ארץ טובה,

ואהובה ללבי, ולולא בני עמי הוציאו אותי ממך לא שכנתי ארץ מלבדך״[1]

הקשר הזה שבין האדם ומולדתו, שהוא המיוצג בהשתייכותו אליה, לאהוב אותה, להגן עליה, הוא רגש של כל הזמנים, ובין כל העמים, אכן יש בתרבויות של העמים והחברות והספרות שלהן, הביעו העמים האלה על אהבתם למדינותיהם ומולדתם, וגם על חיבורם לארצם שנולדו וגדלו בה, ויש הרבה יצירות ספרותיות בולטות שמפארות את נאמנות האנשים לארצותם, וכמה הם מוכנים למות למען להגן על חירותה וכבודה, גם השירים והסיסמאות הלאומיות עזרו לאיחוד האזרחים כדי להגן על ארצם בעת המלחמות, אכן העמים תמיד פועלים להעמיק את רוח הלאומיות על ידי הערכת הזכרונות והתקוות והמוסרים, וגם לימוד הסטודנטים אהבת ארצותם והערכת גיבוריהין וסמליהן הלאומיים, כמו: דגל המולדת, המקומות הקדושים, האנדרטות[2].

הנטייה הזאת הייתה גם אצל הערבים כבר מזמן, ובלטה בשיריהם ששרים למולדת, וגעגועיהם אליה, גם הערבים התגאו ביניהם במולדת שלהם.

---

[1] מסר אותו אל-תרמזיי בגאמעה -ספר אל-מנאקב- שער בזכות מכה, שני החדית׳ים: 392,3929, ואמר בו: חדית׳ טוב מהיימן מוזר. (2) האינציקלופדיה הערבית העולמית, חומר: הלאומית.

[2] האינציקלופדיה הערבית העולמית, חומר: הלאומית.

בין היתר

אמר אבן אל-רומי מת: 5283, לשים לב לסיבת אהבת בני האדם למולדותם:

וביקשו אהבת מולדת האנשים אליהן

יעדים היו לבני הנוער שם.

אם זכרו את מולדותיהם הזכירו אותם

בזכרונות הנוער בהן והשתקו להן.

הערבים היו אם נסעו, לקחו חלק מאבק ארצם כדי לנשום את ריחה, וישימו אותה במים אם שתו.[3]

האזרחות פירושה, השוויון בין כל האזרחים בזכויות:

האזרחות מתייחסת לכל האזרחים שחיים במולדת אחת בלי הבדלה ביניהם, היא דורשת השוויון ביניהם בזכויות שנובעות מן ההשתייכות הלאומית, מפני שהיא מקור לה, שמשתלבות בהן הזכויות האנושיות,ותהיינה מקור לישום את האותות האלה שאישרו את אי ההבדלה בין אחד ואחד בקרב העם האחד והמולדת האחת.

נתן שליח אללה, תפלת אללה עליו וברכתו לשלום, משל לשותפות שלמה והברית שבין אנשי העם האחד, בקבוצה אחת על ספינה אחת בעלת שתי קומות, אם האנשים שמתחתה רצו לשתות מים עברו מעל ראשם, אמרו חלקם: "אם פתחנו חור בחלק שלנו ולא נזיק אף אחד

---

[3] שרח מנהג אל-בלאג'ה (1\91)

מעלינו", שליח אללה הביע את זה ואמר: "אם עזבו אותם לרצונם אכן ימותו כולם, ואם מנעו אותם שרדו"[4]

אחרי שהגיע לאל-מדינה קבע חוקה שמגדירה את הקשרים שבין המוסלמים אחד לשני, והקשרים שבין המוסלמים לזולתם, חוק זה שנודע בשם: "מסמך אל-מדינה", השוויון הגיע אל זכויות האזרחות, עד שהיתה הברית שכרת שליח אללה על הנוצרים לעזור למדינה האסלאמית אם היה צורך לבנות בתי תפילה (מסגדים) או שיפוצם, גם בא בברית ובמסמך הנבואי: "ולהם אם הצטרכו לשיפוץ מנזריהם וכנסיותיהם, או איזה דבר מאינטרסי חייהם או דתם, או תמיכה (כלומר: סיוע ועזרה) ממוסלמים, ותמיכתם לשיפוצם, כי תומכים את זה ועוזרים, כדי שלא יהיה חוב עליהם, אלא עידוד להם למען אינטרס דתם, ונאמנות לבריתו של שליח אללה להם, וחסד מאללה ושליחו להם..."

אפילו בענייני הכסף והכלכלה כמו האסיפה והמסים, ברית שליח אללה לנוצרים אומרת כי "לא יגרום להם עוול, ולא יידרש מהם דבר מעל כוחם או סגולתם, אלא לו היה להם כוח לעבד ולשקם את הארץ ולקטוף את פירותה, שלא יידרש מהם דברים יותר מהרגיל, ולא להתעלם מבעלי המסים"

---

[4] מסר אותו אל-בוח'ארי בצחיחה -ספר: אל-שרכה- שער: האם יוגרל בחלוקה והמניה בה (3\139) מספר (2...93)

כל זכויות השוויון באזרחות, שאישר האסלאם לזולת המוסלמים במדינה האסלאמית: "יש להם מה שיש למוסלמים, וחייבים למה שהמוסלמים חייבים לו", וגם ההגנה על הנפשות, הדמים, הכספים, הכבוד, מקומות העבודה, והחרות, במקביל הנאמנות השלמה למולדת, והשייכות המוחלטת לחברה, למדינה, ולאומה, הן (הזכויות) נחשבות חובה על כל האזרחים, המוסלמים או זולתם.

ולהגשים החובות האלה בבריתו של שליח אללה אמר: "אני קובע עליכם תנאים בדת שלהם שצריך עליהם להחזיק בהם והאמונה במה שהבטיח להם, מהם: שלא יהיה לאף אחד מהם מרגל מן האויבים על אחד מהמוסלמים בסתירה או בפומבי, ואל יסתיר אויב למוסלמים בביתו, ואל יעזרו אף אחד מהאויבים נגד המוסלמים בנשק או אנשים או אחרים, ואל ישתפו עמם בתעשייה, וצריך עליהם לשמור את המוסלמים, ואל יחשפו את חיסרונם (אשמתם) מול האויב..."

גם כן בא בנוסח ברית שליח אללה כי יש לנוצרים החרות הדתית, בא: "לא יוכרח אחד ממי שהיה נוצרי להחליף לאסלאם: (וְאַל תְּתַוַכְּחוּ עִם בַּעֲלֵי הַסֵּפֶר בְּלִתְי אִם בַּטוֹב בַּדְּבָרִים מְבַלְעֲדֵי אֲשֶׁר ע שקו מֵהֶם צלי וְאָמְרוּ הֶאֱמַנּוּ בַאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֵינו וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיהֶם וֵאלוֹהֵנּוּ וֵאלוֹהֲכֶם א חד וַאֲנַחְנוּ לוֹ מֻסְלְּ מים) (סורת אל-ענכבות (העכביש) :46)", וירחם אותם, ולהפסיק לפגוע בהם איפה שהם, ואיפה שהיו בארצות...
אלא השיוויון השלם הזה בזכויות האזרחות וחובותיהן שיהיה להם מה שיש למוסלמים

וחייבים למה שהמוסלמים חייבים לו, עד שיהיו המוסלמים שותפים בו להם או עליהם "לא קמה בו המדינה האסלאמית אצל בעלי הספר היהודים והנוצרים, אלא כלל (השיוויון) גם המאמינים בדתות האחרות כמו המגושים וכדומה"

ואם הייתה האזרחות וזכויות יה כבר ידע אותן המערב באחרונה, אכן האסלאם הוא שייסד את האזרחות, וההלכה שלו היא שמחליטה את זכויותיה, ומבטיחה לחסות את הזכויות האלה, כדי שלא תהיה "מענק מותיר אותו מושל ומונע אותו אחר[5]"

יסודות האזרחות:

לאזרחות השלמה יסודות שצריך להגשים למען שמופיעים תוצאותיה המיוחלות, מיסודות אלה:

1- להיאחז במוסר האסלאם, ולהתרחק מרעותה לשמור את זכויות האדם וביצוען, תחילה מזכות ההורים והרחמים, עד זכות השכנים והחברים, והשימוש הטוב ביותר לזכויות ולמקומות הציבוריים, והשאיפה הרצינית מטעם כל אזרח לאבטחת האחרים על כספיהם ונפשותיהם.

2- קיום האבטחה וכבוד ההסכמים: והוא מה שציווה עליו הקוראן, והבהיר כי הוא מקודם על

[5] יראה: קבוצה של מסמכים פוליטיים בתקופה הנבואית והח'ליפות היושרה הבכורה-ד"ר\ מוחמד חמיד אללה – עמ' 75

הנצחון בדת, אמר אללה יתעלה: " וְאִם בִּקְשׁוּ מִכֶּם תְּמִיכָה בַּדָּת עֲלֵיכֶם הַתְּמִי כה בִלְתִי אִם נֶגֶד בְּ ני קָהָל אֲשֶׁר בֵּינֵיכֶם לְבֵינֵיהֶם בְּרִית קלי וַאלְלָהּ בַּאֲשֶׁר אַתֶּם עוֹלִים בַּצִיר" (סורת אל-אנפאל: 72)

3- הצדק בין האזרחים: הוא יסוד היסודים, והפינה החזקה, טבעי הוא הדבר כי יהיו כל החוקים בעסקאות עם כל האנשים היסוד הוא הצדק, אין לוותר עליו בכל מקרה של שנאה או טינה לאחר, אמר יתעלה: " בַל תִגְרוֹם לָכֶם טִינתְכֶם ל ב ני עַם אֲשֶׁר מָנְעוּ אֶתְכֶם לָגֶשֶׁת לַמִסְגָד הקדוש לְשֹל ח יָד בָהֶם וְ שתְפוּ פְּעֻלָה בַמַעֲשִים הַטוֹבִים צלי וּבְיִרְאַת אַלְלָהּ וְאַל תְשַתְפוּ פְּעֻלָה בָאַשָמָה ו בתְקִיפָה ג וְיִרְאוּ את אַלְלָהּ צלי א כן אַלְלָהּ קְ שה עִנש" (סורת אל-מאדה (השולחן): 2)

4- אהבתך למולדת שאתה חי בה, ולבני העם שאתה שייך להם.

וגם מיסודות האזרחות: אהבתך למולדת שאתה חי בה, ולבני העם שאתה שייך להם. אין ספק כי אהבת אללה ושליחו והנאמנות אליהם מדברים הטובים ביותר של חובות האמונה, אבל זה אין פירושו בהכרח הכחשת האהבה ללזולתם, זהו שליח אללה כשיצא ממכה כמהגר אחרי שהיתה מכה מקום שמסרב את האסלאם ורודף אחרי אנשיו, הסתכלי שליח אללה אליה והוא מפריד אותה, מלא בגעגועים ואמר: "ואללה, אני יוצא ממך, ואני יודע כי את ארץ אללה הכי אהובה

אלי והנכבדת לאללה, ולולא בני עמך הוציאו אותי ממך לא יצאתי״[6]

וכש נפגעו חברי הנביא, והם באל-מדינה המאורה, ובקדחת החמורה, הייה בלאל, רצון אללה עליו מרים את קולו ושר לאמור:

מי יתן וידעתי האם שכבתי לילה אחד

בעמק וסביבי אד׳ח׳ר וגליל

והאם רצו ביום מן הימים מים של מגנה

ונראו לי שאמה וטפיל[7].

ובשני הבתים מזכיר בלאל, רצון אללה עליו, את זכרונותיו במכה מולדתו שגדל בה, ושני הבתים מגלים את מה שנושא בלאל בליבו מן רגשי האהבה למולדתו, על אף שהוא עזב את המולדת לאללה ולשליחו[8].

---

[6] מסר אותו טבו יעלי אל-מוצלי בראשית מסנדו של אבן עבאס -רצון אללה עליהם- (5\69) מספר (2992), ואמר: ״אנשיו אנשי הצחיח ח׳לא מחמוד בן ח׳דאש והוא נאמן״ א.ה.

[7] מסר אותו אל-בוח׳ארי בצחיחו- ספר אלמרדא – שער מי שקרא לדחוף את המגיפה החומי (7\1221) מספר (5677)

[8] עיין: יסודות האזרחות בקוראן ובסונה ובקורות-החיים הנבואיות של אל שיח׳\מוחמד זאהד נזיר אחמד, סגן ראש האוניברסיטה האסלאמית פייס אבאד פקסטאן, והמחקר פורסם בספר ״הטרור וסכנתו על השלום העולמי״, שלשלת וועד המחקרים האסלאמיים , עמ׳ 131-133, עם מחיקה ותיקון.

דרישות האזרחות הטובה:

הגדרת האזרח את חשיבות אתר מולדתו, מעמדה, הפוטנציאל שלה, תולדותה, והאופי המיוחד שלה, וגם הפוליטיקה החיצונית שמקבלת את כבודם של החברה הבינלאומית, ומאפייני החברה שחי בקרבה ותכונותיה, מהם: המתינות, האיזון, הביניניות, החמלה, ידידות, שיתוף הפעולה בחסד ובצדק, כדי להיות סיבה להתגאות וגאווה.

רכישת אהבת המולדת בלבבותם של האזרחים ופיתוחה כדי להתגאות בה יותר, ולעניין לשגשג אותה, ולהגן על כבודה ואדמתה, בנוסף להעלות את הגאווה שהם שייכים לאומה הערבית והאסלאמית והשכנוע בחשיבות ההתקשרות לעולם החיצוני.

לבסס את הערכים האסלאמיים והחברתיים הטובים אצל האזרחים, כמו: שיתוף הפעולה, הצדק, היושר, הסבלנות.

הבהרת מובן האזרחות מנקודת מבט אסלאמית, והבהרת מובן כבוד המולדת (או: הגאווה הלאומית), ומה מטילה על האזרח.

הגדרת האזרח את זכויותיו וחובותיו לאור מצוות האסלאם.

עידוד האזרחים לעבוד כדי לחסום את גורמי השנאה, היריבה, והפירוק בין האנשים בחברה.

הזהרת האזרח מכמה מושגים טועים ששוררו בכמה חברות אסלאמיות, ומנוצלים נגד האסלאם, וגם אימונו להבדיל בין העובדות או השמועות, ולבדוק את המדע הנכון.

הגדרת האזרח את תפקיד מוסדות הממשלה, ומה הוא חייב לעשות כדי לתמוך ולעזור את המוסדות האלה, בנוסף להבין אותו כי המדינה מילאה את תפקידיה בתחומים שונים כדי להעלות את מקומם של המולדת והאזרח[9].

אללה יברך את המולדת וישמור עליה מכל נזק או רעה, ולהשיג לוועידתם זו ההצלחה המקובלת.

ותפלת אללה וברכתו לשלום על אדוננו מוחמד ועל בני ביתו וחבריו.

[9] בחזרה ל: דרישות השמירה על חסד האבטחה והיציבות במדינה שלנו (עמ': 124-121)